

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

Комітет з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів

В И С Н О В О К

щодо проектів законів України про внесення змін до статті 13 Закону України "Про соціальні послуги" щодо підвищення розміру компенсації фізичним особам, які надають соціальні послуги з догляду (реєстр. № 4283 від 29.10.2020),

про внесення змін до статті 13 Закону України "Про соціальні послуги" щодо підвищення розміру компенсації фізичним особам, які надають соціальні послуги з догляду (реєстр. № 4283 -1 від 13.11.2020)

За дорученням Голови Верховної Ради України Разумкова Д.О. та відповідно до частини третьої статті 93 Регламенту Верховної Ради України, Комітет з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів розглянув на своєму засіданні 22 вересня 2021 року (протокол № 88) проекти законів України про внесення змін до статті 13 Закону України "Про соціальні послуги" щодо підвищення розміру компенсації фізичним особам, які надають соціальні послуги з догляду (реєстр. № 4283 від 29.10.2020), поданий народними депутатами України Тимошенко Ю.В., Цимбалюком М.М., Дубілем В.О. та про внесення змін до статті 13 Закону України "Про соціальні послуги" щодо підвищення розміру компенсації фізичним особам, які надають соціальні послуги з догляду (реєстр. № 4283-1 від 13.11.2020) поданий народними депутатами України Королевською Н.Ю., Морозом В.В. та іншими народними депутатами України, і зазначає наступне.

Законопроектом № 4283 пропонується внести зміни до статті 13 Закону України «Про соціальні послуги», якою передбачити, що фізичним особам, які надають соціальні послуги з догляду відповідно до зазначеного Закону без здійснення підприємницької діяльності, виплачуватиметься компенсація за догляд у розмірах не менше від мінімальної заробітної плати.

Законопроектом передбачено удосконалити порядок визначення розміру компенсації за догляд.

На думку авторів законопроекту, прийняття даного законопроекту призведе до встановлення соціальної справедливості та обґрунтованості визначення компенсації за догляд.

Водночас законопроектом передбачається надання компенсації в порядку та розмірах, визначених Кабінетом Міністрів України, але при цьому зазначається, що розмір компенсації не може бути меншим від мінімальної заробітної плати.

Також зазначається, що згідно із Законом України «Про соціальні послуги» фізичні особи, які надають соціальні послуги з догляду відповідно до цього закону без здійснення підприємницької діяльності, можуть надавати соціальні послуги з догляду на професійній основі після проходження відповідної підготовки/перепідготовки.

Розмір компенсації за догляд фізичним особам, які надають соціальні послуги з догляду відповідно до цього Закону без здійснення підприємницької діяльності на професійній основі, визначається з розрахунку 70 відсотків мінімальної заробітної плати у погодинному розмірі за одну годину догляду за однією особою, але не більше 360 годин на місяць.

Тобто особа, яка пройшла підготовку з догляду та надає соціальні послуги з догляду на професійній основі, відповідно до Закону отримує компенсацію у розмірі 70 відсотків мінімальної заробітної плати. При цьому в розділі 5 пояснювальної записки до законопроекту для фізичних осіб, які надають соціальні послуги з догляду на непрофесійній основі, пропонується встановити компенсацію в розмірі не меншому від мінімальної заробітної плати. Такий порядок визначення компенсації також є дискримінаційним стосовно фізичних осіб, які надають соціальні послуги з догляду на професійній основі.

Альтернативним законопроектом № 4283-1 пропонується внести зміни до Закону України «Про соціальні послуги, а саме:

1) підвищити розмір компенсації на догляд фізичним особам, які надають соціальні послуги з догляду на непрофесійній основі, до рівня, не нижчого за фактичний розмір прожиткового мінімуму для осіб відповідного віку, який визначається відповідно до Закону України "Про прожитковий мінімум";

2) підвищити розмір компенсації на догляд фізичним особам, які надають соціальні послуги з догляду на професійній основі, з 70% до 100% мінімальної заробітної плати у погодинному розмірі за одну годину догляду за однією особою.

На думку авторів законопроекту, прийняття законопроекту та його реалізація забезпечить підвищення розміру компенсації за догляд фізичним особам, які надають соціальні послуги з догляду як на непрофесійній так і на професійній основі.

Законопроектом пропонується розмір компенсації фізичним особам, які надають соціальні послуги з догляду без провадження підприємницької

діяльності на непрофесійній основі, встановити на рівні, не нижчому від фактичного розміру прожиткового мінімуму, визначеного згідно із Законом України «Про прожитковий мінімум» для осіб відповідного віку.

Відповідно до статті 6 Закону України «Про державні соціальні стандарти та державні гарантії» прожитковий мінімум є базовим державним соціальним стандартом, на основі якого визначаються розміри основних державних соціальних гарантій.

Відповідно до статті 4 Закону України «Про прожитковий мінімум» прожитковий мінімум щорічно затверджується Верховною Радою України в Законі про Державний бюджет України на відповідний рік.

Відповідно до статті 2 вищезазначеного Закону прожитковий мінімум застосовується, зокрема, для встановлення розмірів мінімальної заробітної плати та мінімальної пенсії за віком, визначення розмірів соціальної допомоги, допомоги сім'ям з дітьми, допомоги по безробіттю, а також стипендій та інших соціальних виплат відповідно до вимог Конституції та законів України.

Фактичний розмір прожиткового мінімуму відповідно до Закону України «Про прожитковий мінімум» розраховується щомісячно Міністерством соціальної політики України для спостереження за динамікою рівня життя в Україні (та не застосовується для визначення розмірів державних соціальних гарантій).

Отже, пропозиція щодо застосування фактичного розміру прожиткового мінімуму для визначення розміру компенсацій фізичним особам, які надають соціальні послуги з догляду без провадження підприємницької діяльності на непрофесійній основі, є необґрунтованою.

Законом України «Про соціальні послуги» передбачено, що фізичні особи, які надають соціальні послуги з догляду відповідно до цього Закону без здійснення підприємницької діяльності, можуть надавати такі послуги на непрофесійній основі без проходження навчання та дотримання державних стандартів соціальних послуг отримувачам соціальних послуг із числа членів сім'ї, які спільно проживають, пов'язані спільним побутом, мають взаємні права і обов'язки та є:

- 1) особами з інвалідністю I групи;
- 2) дітьми з інвалідністю;
- 3) громадянами похилого віку з когнітивними порушеннями;
- 4) невиліковно хворими, які через порушення функцій організму не можуть самостійно пересуватися та самообслуговуватися;

5) дітьми, яким не встановлено інвалідність, але які є хворими на тяжкі перинатальні ураження нервової системи, тяжкі вроджені вади розвитку, рідкісні орфанні захворювання, онкологічні, онкогематологічні захворювання, дитячий церебральний параліч, тяжкі психічні розлади, цукровий діабет I типу (інсулінозалежні), гострі або хронічні захворювання нирок IV ступеня, дітьми, які отримали тяжку травму, потребують трансплантації органа, потребують паліативної допомоги. Перелік зазначених тяжких захворювань, розладів, травм, станів дітей, яким не встановлено інвалідність, затверджує Кабінет Міністрів України.

Законом України «Про соціальні послуги» встановлено, що розмір компенсації за догляд фізичним особам, які надають соціальні послуги з догляду відповідно до цього Закону без здійснення підприємницької діяльності на непрофесійній основі, незалежно від кількості осіб, за якими здійснюється догляд, розраховується як різниця між прожитковим мінімумом на одну особу в розрахунку на місяць, встановленим законом на 1 січня календарного року, в якому надаються соціальні послуги, та середньомісячним сукупним доходом фізичної особи - надавача соціальної послуги за попередніх шість місяців, що передують місяцю подання заяви про згоду надавати соціальні послуги.

За інформацією Міністерства фінансів України законопроекти потребуватимуть додаткового фінансового забезпечення у наступних бюджетних періодах.

Запропоноване законопроектами встановлення підвищеного розміру компенсації за догляд фізичним особам, які надають соціальні послуги з догляду на непрофесійній основі призведе до значних втрат місцевих бюджетів та необхідності пошуку компенсаторів таких втрат, що негативно впливатиме на виконання ними своїх функцій, зокрема, соціального захисту вразливих верств населення.

Слід зауважити, що реальні джерела покриття таких видатків головними розробниками не визначені.

Відповідно до статті 142 Конституції України витрати органів місцевого самоврядування, що виникли внаслідок рішень органів державної влади, компенсуються державою.

Водночас збільшення видатків державного бюджету без відповідних надходжень до нього призведе до зростання його дефіциту, а відсутність у державному бюджеті коштів на компенсацію витрат органів місцевого самоврядування спричинить зростання заборгованості, зокрема, перед надавачами соціальних послуг недержавного сектору та з виплати заробітної плати працівникам надавачів соціальних послуг державного/комунального сектору.

Авторами законопроекту в порушення вимог частини першої статті 27 Бюджетного кодексу України та частини третьої статті 91 Регламенту Верховної Ради України не подано фінансово-економічне обґрунтування (включаючи відповідні розрахунки) та пропозиції змін до законодавчих актів України щодо скорочення витрат бюджетів та/або джерел додаткових надходжень бюджетів для досягнення збалансованості бюджетів.

Також пропозиція щодо набрання чинності законопроектами не відповідає вимогам частини третьої статті 27 Бюджетного кодексу України щодо термінів введення в дію законів, які впливають на показники бюджету.

Комітет з питань бюджету висловив низку зауважень до зазначених законопроектів.

Міністерство соціальної політики України підтримує законопроект реєстр.№ 4283 за умови доопрацювання.

Міністерство фінансів України прийняття законопроектів не підтримує.

Міністерство юстиції України висловлено низку зауважень до зазначених законопроектів.

Міністерством розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України висловлено низку зауважень до законопроектів.

Уповноважений Верховної Ради України з прав людини підтримує законопроекти за умови врахування зауважень.

Асоціація міст України не підтримує зазначені законопроекти та пропонує Комітету не включати їх до порядку денного.

Враховуючи вищезазначене та, керуючись вимогами частини першої, пункту 3 частини другої статті 94 Регламенту Верховної Ради України, Комітет Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів ухвалив висновок та прийняв рішення внести пропозицію Голові Верховної Ради України Разумкову Д.О. про повернення проектів законів про внесення змін до статті 13 Закону України "Про соціальні послуги" щодо підвищення розміру компенсації фізичним особам, які надають соціальні послуги з догляду (реєстр.№ 4283 від 29.10.2020), поданий народними депутатами України Тимошенко Ю.В., Цимбалюком М.М., Дубілем В.О. та про внесення змін до статті 13 Закону України "Про соціальні послуги" щодо підвищення розміру компенсації фізичним особам, які надають соціальні послуги з догляду (реєстр.№ 4283-1 від 13.11.2020) поданий народними депутатами України Королевською Н.Ю., Морозом В.В. та іншими народними депутатами України, суб'єктам права законодавчої ініціативи без включення зазначених законопроектів до порядку денного шостої сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання та без розгляду на пленарному засіданні Верховної Ради України.

Голова Комітету

Г.Третьякова